

Evropski Parlament

2014 - 2019

USVOJENA DOKUMENTA

Prava interseks osoba

Rezolucija Evropskog parlamenta od 14. februara 2019 o pravima interseks osoba (2018/2878(RSP))

Evropski parlament,

- uzimajući u obzir Član 2 Ugovora o Evropskoj zajednici,
- uzimajući u obzir Članove 8 i 10 Ugovora o funkcionisanju Evropske zajednice,
- uzimajući u obzir Povelju o osnovnim pravima Evropske zajednice, i posebno Član 21 istog dokumenta,
- uzimajući u obzir Evropsku socijalnu povelju, i posebno njen Član 11,
- uzimajući u obzir Direktivu Evropskog parlamenta 2012/29/EU i Saveta od 25. oktobra 2012. o utvrđivanju minimalnih standarda u pogledu prava, podrške i zaštite žrtava zločina¹,
- uzimajući u obzir izveštaj objavljen od strane Komisije 2011. naslovljen „Trans i interseks osobe“,
- uzimajući u obzir završne izveštaje o pilot-projektu ‘Health4LGBTI’, finansiran od strane Komisije o nejednakostima u domenu zdravstva koje LGBTI osobe trpe,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 4. februara 2014. o Evropskoj mapi protiv homofobije i diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta²,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 13. decembra 2016. o situaciji osnovnih prava u Evropskoj zajednici 2015³,

1 OJ L 315, 14.11.2012, p. 57.

2 OJ C 93, 24.3.2017, p. 21.

3 OJ C 238, 6.7.2018, p. 2.

- uzimajući u obzir dokument objavljen maja 2015. od strane Agencije za osnovna prava Evropske zajednice naslovljen „Situacija u vezi s osnovnim pravima interseks osoba“⁴,
- uzimajući u obzir internet publikaciju Agencije za osnovna prava Evropske zajednice iz novembra 2017, naslovljenu „Određivanje uslova donje starosne granice u vezi s pravima deteta u Evropskoj zajednici“⁵,
- uzimajući u obzir izveštaj o Osnovnim pravima Agencije Evropske zajednice za osnovna prava iz 2018,
- uzimajući u obzir Evropsku konvenciju o ljudskim pravima,
- uzimajući u obzir Evropsku konvenciju o sprečavanju mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih postupaka i kažnjavanja,
- uzimajući u obzir Rezoluciju 2191 Parlamentarne skupštine Saveta Evrope, usvojenu 2017, o promovisanju ljudskih prava i eliminaciji diskriminacije interseks osoba,
- uzimajući u obzir izveštaj Komesara za ljudska prava Saveta Evrope iz 2015, o ljudskim pravima i interseks osobama,
- uzimajući u obzir Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima,
- uzimajući u obzir Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka i kažnjavanja Ujedinjenih nacija,
- uzimajući u obzir Konvenciju o pravima deteta Ujedinjenih nacija,
- uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravima osoba s invaliditetom,
- uzimajući u obzir izveštaj Specijalnog izvestioca Ujedinjenih nacija o torturi i drugim oblicima okrutnog, nehumanog i ponižavajućeg postupanja iz 2013,
- uzimajući u obzir Džogdžakarta principe („Principi i obaveze države o primeni Zakona o međunarodnim ljudskim pravima u vezi sa seksualnom orijentacijom, rodnim identitetom, rodnim izražavanjem i polnim karakteristikama“) usvojene novembra 2006, i 10 dodatnih principa (‘plus 10’) usvojenih 10. novembra 2017,

4 <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/fundamental-rights-situation-intersex-people>

5 <https://fra.europa.eu/en/publication/2017mapping-minimum-age-requirements-concerning-rights-child-eu>

– uzimajući u obzir pitanja postavljena Savetu i Komisiji o pravima interseks osoba (O-000132/2018 –B8-0007/2019 and O-000133/2018 –B8-0008/2019),

– uzimajući u obzir predlog rezolucije Komiteta za građanske slobode, pravdu i unutrašnja pitanja,

– uzimajući u obzir Članak 128 stav 5 i član 123. stav 2 Poslovnika,

A. budući da se interseks osobe rađaju s fizičkim polnim karakteristikama koje ne odgovaraju medicinskim i društvenim normama za muška ili ženska tela, i te se varijacije polnih karakteristika mogu manifestovati kroz primarne karakteristike (kao što su unutrašnji i spoljašnji polni organi i hromozomska i hormonska struktura) i/ili sekundarne karakteristike (kao što su mišićna masa, raspoređenost maljavosti i stas);

B. uzimajući u obzir da su interseks osobe u Evropskoj zajednici izložene brojnim instancama nasilja i diskriminacije i da su ove instance kršenja ljudskih prava i dalje u velikoj meri nepoznate javnosti i donosiocima zakona i mera;

C. budući da se na interseks bebama i deci često vrše operacije i medicinski zahvati koji u većini slučajeva nisu medicinski nužni; budući da se plastične i hitne operacije ponekad predlažu u paketu, zbog čega roditelji i interseks osobe nemaju sve informacije o posledicama svake operacije;

D. budući da se operacije i medicinski zahvati na interseks deci obavljaju bez njihovog prethodnog ličnog, punog i informisanog pristanka; budući da genitalno sakaćenje interseks osoba može imati doživotne posledice kao što su psihološke traume i fizička oštećenja;

E. budući da su interseks osobe i deca koji pripadaju i drugim manjinama i marginalizovanim grupama zbog svojih različitih identiteta dodatno marginalizovani i društveno isključeni, te izloženi opasnosti od nasilja i diskriminacije;

F. budući da se u većini država članica Evropske zajednice operacije interseks dece i interseks osoba s invaliditetom mogu vršiti uz pristanak njihovog zakonskog staratelja, bez obzira na sposobnost te osobe da sama donese odluku;

G. budući da su u brojnim slučajevima roditelji i/ili zakonski staratelji izloženi velikom pritisku da donesu odluku, a da nisu u potpunosti informisani o celoživotnim posledicama po svoje dete;

H. budući da mnoge interseks osobe nemaju potpuni pristup svojoj zdravstvenoj dokumentaciji i nisu svesne svog interseks stanja ili ne znaju kojim su medicinskim zahvatima bile podvrgnute;

I. budući da se interseks varijacije, na primer u međunarodnoj klasifikaciji bolesti (ICD) Svetske zdravstvene organizacije, i dalje ubrajaju u bolesti, iako nema dokaza o dugoročnoj uspešnosti lečenja;

J. budući da se neke interseks osobe neće poistovetiti s rodom koji im je medicinski pripisan po rođenju; budući da je pravno priznavanje roda na temelju samoodređenja moguće u samo šest država članica; budući da mnoge države članice Evropske zajednice i dalje zahtevaju sterilizaciju kod pravnog priznavanja roda;

K. budući da zakonodavstvo o suzbijanju diskriminacije na nivou Evropske zajednice i u većini država članica ne obuhvata diskriminaciju na temelju polnih karakteristika, ni kao samostalnu kategoriju, niti kao jedan oblik diskriminacije na temelju pola;

L. budući da se mnoga interseks deca u Evropskoj zajednici suočavaju s kršenjem ljudskih prava i genitalnim sakaćenjem kada se podvrgavaju zahvatima normalizacije pola;

1. Ističe hitnu potrebu za rešavanjem problema kršenja ljudskih prava interseks osoba i poziva Komisiju i države članice da predlože zakone kojima bi se ta pitanja rešila;

Medikalizacija i patologizacija

2. Oštro osuđuje zahvate i operacije normalizacije pola; pozdravlja zakone kojima se zabranjuju takve operacije, na primer na Malti i u Portugalu, i poziva druge države članice da donesu slične zakone što je pre moguće;

3. Naglašava da je interseks deci i interseks osobama s invaliditetom, te njihovim roditeljima ili starateljima potrebno pružiti odgovarajuće savetovanje i podršku te ih u potpunosti informisati o posledicama zahvata normalizacije pola;

4. Poziva Komisiju i države članice da pruže podršku organizacijama koje rade na uklanjanju stigmatizacije interseks osoba;

5. Poziva Komisiju i države članice da povećaju sredstva namenjena organizacijama civilnog društva za interseks osobe;

6. Poziva države članice da interseks osobama omoguće bolji pristup sopstvenoj zdravstvenoj dokumentaciji i da se pobrinu za to da niko u detinjstvu ne bude podvrgnut nepotrebnom medicinskom ili hirurškom zahvatu, čime će se osigurati telesni integritet, autonomija i samoodređenje dotične dece;

7. Smatra da patologizacija interseks varijacija ugrožava puno uživanje prava interseks osoba na najviši mogući zdravstveni standard, kako je utvrđeno u Konvenciji Ujedinjenih nacija o pravima deteta; poziva države članice da omoguće depatologizaciju interseks osoba;

8. Pozdravlja depatologizaciju, iako delimičnu, trans identiteta u jedanaestoj reviziji međunarodne klasifikacije bolesti (ICD-11); međutim, napominje da kategorija „rodne nekongruentnosti” u detinjstvu patologizuje ponašanje u detinjstvu koje nije u skladu s rodnim normama; stoga poziva države članice da tu kategoriju uklone iz jedanaeste revizije međunarodne klasifikacije bolesti i da buduća revizija međunarodne klasifikacije bolesti bude u skladu s njihovim nacionalnim zdravstvenim sistemima;

Lična dokumenta

9. Naglašava važnost fleksibilnog postupka registracije prilikom rođenja; pozdravlja zakone koji su usvojeni u nekim državama članicama i kojima se dopušta pravno priznavanje roda na temelju samoodređenja; poziva druge države članice da usvoje slično zakonodavstvo, uključujući fleksibilne postupke za promenu oznake za rod, ako se te oznake i dalje budu beležile, te imena u izvodima iz matične knjige rođenih i ličnim ispravama (uključujući mogućnost rodno neutralnih imena);

Diskriminacija

10. Izražava žaljenje zbog činjenice da se polne karakteristike ne priznaju kao osnov za diskriminaciju u celoj Evropskoj zajednici i iz tog razloga ističe važnost tog kriterijuma kako bi se interseks osobama osigurao pristup pravosuđu;

11. Poziva Komisiju da poboljša razmenu dobrih praksi u tom području; poziva države članice da usvoje potrebne zakone kako bi se osigurala adekvatna zaštita, poštovanje i promocija osnovnih prava interseks osoba, uključujući prava interseks dece, te potpuna zaštita od diskriminacije;

Jačanje javne svesti

12. Poziva sve relevantne zainteresovane strane da istraživanja o interseks osobama sprovode iz sociološke perspektive i perspektive ljudskih prava, a ne iz medicinske perspektive;

13. Poziva Komisiju da u kontekstu evropskih referentnih mreža osigura da se sredstvima Evropske zajednice ne podržavaju istraživački ili medicinski projekti kojima se dodatno doprinosi kršenju ljudskih prava interseks osoba; poziva Komisiju i države članice da podrže i finansiraju istraživanja stanja ljudskih prava interseks osoba;

14. Poziva Komisiju da zauzme celovit pristup zasnovan na pravima interseks osoba i da na bolji način koordinira rad Glavne uprave za pravosuđe i zaštitu potrošača, Glavne uprave za obrazovanje, mlade, sport i kulturu i Glavne uprave za zdravlje i sigurnost hrane kako bi se osigurale dosledne politike i programi podrške za interseks osobe, uključujući osposobljavanje državnih službenika i medicinskog osoblja;

15. Poziva Komisiju na jačanje interseks dimenzije u svom višegodišnjem popisu mera u korist LGBTI osoba za tekući period, te da odmah počne da priprema obnovu te strategije za sledeći višegodišnji period (2019 – 2024.);

16. Poziva Komisiju da olakša razmenu najboljih praksi među državama članicama u pogledu zaštite ljudskih prava i telesnog integriteta interseks osoba;

17. Nalaže svom predsedniku da ovu Rezoluciju prosledi Savetu, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, te Parlamentarnoj skupštini Saveta Europe.

Prevela Milica Jeremić